

HOOFDSTUK 5

GLORIE EN ONDERGANG

Door: Meindert Leerling, oud-sportjournalist Kwartet-bladen en NCRV-zaterdag sport

Zwart-Wit '28: glorie en ondergang. Met die twee woorden kan je naar mijn mening niet beter de roemruchte geschiedenis samenvatten van de christelijke voetbalclub uit Rotterdam-Zuid, die eens tot veler verbeelding sprak en door sommigen 'het Feyenoord van het zaterdagamateur-voetbal' werd genoemd. Glorie was er in de loop der jaren vele malen, al liggen de meest tot de verbeelding sprekende successen al weer even achter ons. Maar dan die ondergang na een bestaan van ruim 75 jaar. Een ondergang, die uniek moet worden genoemd in de rijke voetbalgeschiedenis van ons land. Een zeker voor de meest betrokkenen een haast niet te verteren gebeurtenis, die nota bene vanuit de eigen gelederen is bewerkstelligd. Broedermoord, zou je kunnen zeggen. Daar heb je toch geen woorden voor!

Ook al moeten, en willen we de zaken in de juiste proporties zien - er zijn erger dingen in deze wereld dan het ter ziele gaan van een voetbalclub! - toch ontkom je er ook als relatief buitenstaander niet aan echt te doen te hebben met hen, die zich jarenlang met hart en ziel voor 'hun' Zwart-Wit hebben ingezet en nu hun club kwijt zijn. En dan de wijze waarop? Niemand had zo'n scenario kunnen bedenken. Maar hoe het zij, Zwart-Wit is geschiedenis en het verzoek werd mij gedaan of ik als betrokken buitenstaander wat van mijn herinneringen aan de 'de club van Zuid' op papier wilde zetten. Ik wil dat graag doen. Al was het alleen al als dank voor de vele plezierige contacten, de medewerking in de jaren dat ik leiding mocht geven aan de sportredactie van het Rotterdammer-Kwartet (1955-1971) en bovenal de daardoor gegroeide vriendschappen.

Laat ik maar met de deur in huis vallen. Tot mijn 12de had ik nog nooit van Zwart-Wit gehoord. Pas toen ik op het Johannes Calvijn Lyceum in Rotterdam-Zuid kwam en in de klas zat bij Kees Kool viel de naam van de voetbalclub Zwart-Wit. Zelf kwam ik uit Barendrecht en mijn ouders stonden op het punt te gaan verhuizen naar Rotterdam-Charlois. En omdat ik bevriend was met in TOGR spelende Piet van der Meijde koos ik ook voor de groenwitte kleuren. Daarmee was Zwart-Wit al snel een concurrerende club. Rivaal van 'ons eerste'!

Maar dat veranderde toen ik in 1955 als aankomend journalist bij het dagblad De Rotterdammer de kans kreeg een volledige sportrubriek op te zetten. Ik zocht bij elke club medewerkers en wie zou je anders bij Zwart-Wit tegen het lijf lopen dan Henny Troost? Nu inmiddels 80 (!), maar toen dus nog een jong broekie van 30. Hij speelde in het eerste elftal als linkshalf als ik me dat goed herinner. Dertien jaar lang. Tot 1954. Zwart-Wit was toen een vierde klasser en ik heb Henny voor zover ik weet slechts eenmaal zelf zien spelen en wel in een wedstrijd Heerjansdam - Zwart-Wit. En Henny zette vanaf toen voor mij de toon voor wat betreft de stijl. Henny speelde met inzet, maar als een gentleman. Strijdvaardig, maar fair. Zo was ook zijn optreden als contactpersoon van de 'club van Varkenoord', zoals dat toen heette. De meeste Zwart-Witters uit heden en ook verleden beseffen denk ik niet half wat ze aan Henny en op de achtergrond zijn vrouw Mar (die overigens naar ze weleens vertelde helemaal niet van het spelletje op zich hield) te danken hebben. Wat is er gesappeld op Varkenoord, in het eigen huis aan de Buurkamp en in de vele, vele vergaderzalen. Henny kon je om een boodschap sturen. Niet dat hij alles alleen hoefde te doen, want de organisatie bij Zwart-Wit '28 zat prima in elkaar. Ik denk aan mannen als voorzitter Van den Heuvel, penningmeester Husselman, terreinbaas Van Oosten, bouwer Klaas Bakker en PR-man Van Herwijnen om maar wat te noemen. Later kwamen daar Vaandrager, Roos, Jan Sintemaartensdijk, Kees de Haan en vele, vele anderen bij. Maar Henny was de motor en de organisator. Je mag hem dan ook best 'mister Zwart-Wit' noemen.

Op Varkenoord, ja daar speelde Zwart-Wit. Opgericht in 1928 als christelijke voetbalclub, die om principiële redenen op zaterdag speelde. Dat jaartal moest later op last van de KNVB aan de naam worden toegevoegd, omdat er in de zondagcompetitie al een club was, die zich ook met die op zich simpele naam had begiftigd. Ik heb die toevoeging altijd als wat oneigenlijk en onnodig beschouwd, want we hadden toch een eigen zaterdagcompetitie? Wat heb je dan met die zondagamateurs te maken? Maar goed, Zwart-Wit '28 kreeg bekendheid op Varkenoord. Wat een veld! Ik zie bij diverse wedstrijden van het eerste nog de stofwolken opwarrelen op dat gemeentecomplex, dat op zondag ook door een andere club werd gebruikt. Zwart-Wit had lange tijd niets van zichzelf. Bladerend in mijn knipselboeken kwam ik een artikeltje tegen, dat ik in 1958 schreef over de terreinenood bij zowel Zwart-Wit als TOGR. Men had aan de ene kant te weinig velden om alle elftallen op één en hetzelfde complex te laten spelen en aan de andere kant vingen de clubs geen dubbeltje entreegeld, want er werd gespeeld op de gratis toegankelijke gemeentecomplexen.

Voor wat Zwart-Wit betreft dus Varkenoord. Inmiddels via kampioenschappen in de vierde en derde klas naar de tweede klasse - destijds de top bij de zaterdagamateurs - opgeklimmen Zwart-Wit, trok het eerste elftal met topspelers als Jan en Coen Nieuwstraten, Aad van der Laan, de gebroeders Van Elderen en anderen zo'n 1500 toeschouwers per wedstrijd. Maar geen cent daarvan! En een eigen clubhuis was er ook niet. Laat staan inkomsten uit de verkoop van drankjes en gevulde koeken. Ik citeer uit eigen werk: 'Secretaris Henny Troost van Zwart-Wit is in mineur en dan moet er toch heel wat aan de hand zijn.'

Maar in mineur of niet. Er werd niet bij de pakken neergezeten. Er werd druk gespaard voor de bouw van een eigen clubhuis. Zicht op een eigen sportcomplex was er in de verste verte niet, maar architect Klaas Bakker ontwierp een semi-permanent gebouw dat in 1960, als ik het goed heb, werd geopend. Kosten: f 65.000,00. Toen een kapitaal. Zwart-Wit '28 had dat geld door allerhande acties bijeen gespaard: bouwsteentjes (van een kwartje) verkopen, kachelhout (!) aan de man brengen, inzamelen van oud papier en noem maar op. De Zwart-Witters hadden geen andere keus, want om principiële redenen weigerden de Rotterdammers toen gelden te accepteren uit de totokas! Ik zie nog altijd die trotse en glunderende gezichten bij de opening. Dat waren nog eens tijden!

Maar het bleef niet bij dat clubgebouw. Mede gestimuleerd door de successen van het eerste elftal probeerde de clubleiding langs welke weg dan ook een eigen complex te bemachtigen. Dat lukte naar ik uit mijn knipsels lees in 1966 toen het schitterende Sportpark De Vaan werd geopend. Dat was overigens brood- en broodnodig, want Zwart-Wit had inmiddels een topelftal opgebouwd en naam gemaakt in de top van het zaterdag-amateurvoetbal. In 1964 werd onder leiding van de sympathieke trainer Loe van der Hoeven het kampioenschap van de toenmalige topklas behaald en begon pas echt de successtory. Overigens regende het geen kampioenschappen. Zwart-Wit stond in de ranglijst aller tijden zelfs niet in de top 10. Toch maakte Zwart-Wit furore en speelde het jarenlang een dominante rol. En ook toen was het overigens niet allemaal 'eigen kweek' wat in de hoofdmacht speelde. Men had diverse spelers die van buitenaf op het succesvolle Zwart-Wit afkwamen. Daar was Arie van der Giesen van NSVV uit Numansdorp, Aad van der Laan uit Feyenoord, Ger Scherpenhuizen van RFC en Cor van der Pols van rivaal TOGR. (Ze zijn er in Charlois nog steeds boos om!).

Hoe het zij, Zwart Wit maakte het. En al waren de accommodaties bij vele amateurclubs bepaald niet zo weelderig als bij vele verenigingen nu het geval is, de bedoening op Varkenoord maakte een wat miserabele indruk. In 1966 was de ellende voorbij en leefde Zwart-Wit eindelijk op stand met het complex op De Vaan: tribune, prachtige kleedkamers en een schitterend clubgebouw. Ik heb er heel wat uurtjes doorgebracht en in de kantine van Zwart-Wit mocht ik in 1971 mijn loopbaan als sportjournalist afsluiten. Een fijne tijd, mede door de prima sfeer die er altijd was.

Die sfeer, het kan nauwelijks anders, moet ook hebben bijgedragen aan de successen van het eerste elftal. Vanaf eind jaren vijftig, zo lees ik in mijn knipsels, behoorde Zwart-Wit '28 tot de top van de zaterdag-amateurs, hoewel lang niet elk seizoen met een kampioenschap werd afgesloten. Hoeveel wedstrijden ik van het eerste elftal heb gezien weet ik beslist niet. Zo'n statisticus ben ik nu ook weer niet. Maar het zijn er veel. Zowel op eigen veld als elders. Met name ook in de strijd om het nationale kampioenschap waaraan Zwart-Wit in de jaren zestig en zeventig een paar keer heeft meegedaan. Het was een genoegen om naar de ploeg te kijken. Technisch stak het spelletje doorgaans goed in elkaar. Men had er ook de spelers naar, zoals de getalenteerde gebroeders Jan en Coen Nieuwstraten, de ongekend flegmatieke Arie van der Giesen, de snelle Ger Scherpenhuizen en de helaas zo jong overleden boomlange achterspeler Wim Wit. Die rushes van Jan Nieuwstraten met zijn mond doorgaans open, die onnavolgbare schijnbewegingen van zijn broer Coen waren een lust voor het oog. En dan keeper Aad van der Laan. Hij stond altijd te springen in het doel. Ook al was de bal ver in het veld, Aad maakte kleine sprongetjes en bleef in beweging. Had hij naar men mij altijd heeft verteld geleerd toen hij bokstraining kreeg. In de ring mag je nooit stil staan, maar een ring is wel wat kleiner dan een voetbalveld. Maar dat terzijde. Aad werd opgevolgd door de lenige Ger Reitsma. Trouwens, Zwart-Wit heeft vele goede keepers gekend.

En nu ik het toch over namen heb, noem ik er nog een paar. Ik denk aan die watervlugge rechtsbuiten en helaas jong overleden rechtsbuiten Joop Schot, met wie ik de schoolbank op het Calvijn College deelde. Hij bracht het zelfs

tot international. En aan Piet de Priester, die merkwaardig lopende linksbuiten en terriër Wim van Elderen, die in het Nederlands zaterdagamateurelftal in Parijs eens met een gebroken arm speelde!

Het duurde echter voor vele Zwart-Witters langer dan ze wilden dat hun club echt aan de top kwam. In 1964 werd afscheid genomen van de toenmalige trainer Loe van der Hoeven met het afdelingskampioenschap van de tweede klas. In de kampioenscompetitie mochten de Rotterdammers meedoen om de landstitel. Maar wat viel dat tegen. Men moest het duidelijk afleggen tegen IJsselmeervogels. Het jaar daarop, in 1965, werd Zwart-Wit '28 opnieuw afdelingskampioen. In de kampioenscompetitie moest worden aangetreden tegen het verrassend sterk spelend Excelsior '31 uit Rijssen, dat met overtuiging de titel pakte. Het duurde maar liefst zes jaar voordat het echt feest werd. Zwart-Wit '28 won onder leiding van Wim van der Gijp het afdelingskampioenschap in de eerste klasse A en werd ook landskampioen. Maar toen had het team al een heel ander gezicht dan in de tijd van de Nieuwstraatjes. Ik realiseerde me dat weer nadat ik er nog eens wat op na had geslagen. Het succes werden gedragen door mannen als de gebroeders Wanders, Reitsma, Ter Mors en Helleman. Die laatste had zich al die jaren weten te handhaven. Hans, die lange, blonde, rustige en weinig spraakzame back. Ik heb van dat festijn als journalist weinig meegemaakt, want ik had inmiddels de sportjournalistiek verlaten. Niettemin was er volop de belangstelling en die is er gebleven tot aan het bittere, ja letterlijk bittere einde van Zwart-Wit '28, de roemruchte club van Zuid.

Glorie, maar dus ook de ondergang. In feite een afgang, doordat Zwart-Wit in eerste instantie niet door buitenstaanders onderuit is gehaald, maar door 'clubmensen' die eigen belang hoger hadden dan het clubbelang. Zoiets wens je geen enkele vereniging toe, maar zeker niet een club die met keihard werken, fair spel, goede relaties met alles wat in de voetbalwereld aan organisaties en instanties bestaat furore heeft gemaakt. Maar de naakte feiten zijn niet anders en Zwart-Wit '28 is geschiedenis.

Bedankt Zwart-Witters voor de fijne uren en de vriendschappelijke contacten. Ze zullen in mijn herinnering blijven voortleven.

